

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування спеціального автомобіля
роти конвойної служби Головного управління
Національної поліції в Сумській області

11 листопада 2024 року

місто Суми, 2024 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 11.11.2024 групою НПМ здійснено відвідування місця несвободи - спеціального автомобіля роти конвойної служби Головного управління Національної поліції в Сумській області (далі – спецавтомобіль), призначеного для перевезення взятих під варту осіб (фото 1-3).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Бурка Олександр Володимирович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Мельник Володимир Анатолійович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Єжжун Марина Вікторівна, представник громадської організації.

Спецавтомобіль оглянуто на території Шосткинського міськрайонного суду за адресою: вул. Свободи, 63, м. Шостка, Сумська область, 41100.

Відвідування місця несвободи проведено у присутності начальника конвою – **Бойка Олексія Михайловича**, інспектора взводу № 2 роти конвойної служби Головного управління Національної поліції в Сумській області.

До основних функцій роти конвойної служби Головного управління Національної поліції в Сумській області належить забезпечення конвоювання заарештованих та взятих під варту осіб до районних судів, прокуратури; забезпечення охорони та конвоювання заарештованих та взятих під варту осіб під час проведення слідчих дій за межами спеціальних закладів; забезпечення охорони заарештованих і взятих під варту осіб у лікувальних закладах, що обслуговуються ротою конвойної служби, та під час проведення судово-психіатричних експертиз.

На момент відвідування спецавтомобілем до Шосткинського міськрайонного суду для участі у судовому засіданні доставлено одного обвинуваченого, який заявив представникам НПМ, що не має скарг на умови утримання і перевезення у спецавтомобілі, а також скарг на катування, жорстоке, нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження з боку особового складу конвойної варту.

Спеціальний автомобіль на базі Ford Transit, реєстраційний номер 19 1217, 2021 року випуску, пробіг автомобіля на момент відвідування складає 70 575 км. Відомості про дату останнього технічного огляду та останнього ремонту спецавтомобіля представникам НПМ не надано.

Для входу у кузов спецавтомобіля наявна одна сходинка (фото 5), розташована на зручній для користування висоті 0,35 м від опорної поверхні.

До кузова спецавтомобіля ведуть металеві двері у правій бічній поверхні кузова спецавтомобіля із загатованим вікном з рухомою рамкою. Для полегшення підйому людей до кузова спецавтомобіля праворуч від дверного отвору з внутрішньої сторони обладнано вертикальний металевий поручень контрастного забарвлення (фото 5).

Салон кузова спецавтомобіля розрахований на одночасне перевезення 8 взятих під варту осіб. Салон розділений металевими перегородками з вентиляційними отворами на приміщення варту (фото 6), 1 загальну камеру для взятих під варту осіб на 3 місця (фото 9) та 5 окремих одномісних камер (фото 7) для роздільного розміщення у спецавтомобілі різних категорій осіб, взятих під варту. Камери розташовані по периметру кузова спецавтомобіля ліворуч від входу, а місця для варту – у передній частині салону (фото 5-6).

Площа загальної тримісної камери складає 1,2 м² (1,5х0,8 м), площа одномісних камер становить 0,38 м² (0,5х0,75 м), висота одномісних камер складає 1,6 м, а висота багатомісної - 2 м.

Камери автозаку обладнані металевими сидіннями (фото 7, фото 9). Сидіння закріплені на міжкамерних перегородках або стінах кузова спецавтомобіля. Розміри місць для сидіння у одиночних камерах (фото 7) становить 0,5х0,25 м, у загальній камері (фото 9) – 1,5х0,28 м.

На протилежних від сидінь стінах камер обладнано горизонтально орієнтовані пристінні поручні для запобігання втрати рівноваги під час руху, що мають контрастне жовте забарвлення (фото 10).

Більша частини площі полотна дверей камер мають вентиляційні отвори, які не лише забезпечують вентиляцію, а і забезпечують додаткове освітлення у приміщеннях камер, візуальний контроль за взятими під варту особами з боку конвою, а також можливість для затриманих викликати варту (фото 5-6, 9, 11).

Підлога у салоні кузова спецавтомобіля металева, має нековзке покриття типу «автолін» (фото 5-6), підлога в приміщеннях камер вкрита металевими рифленими листами (фото 7, 9).

Кузов спецавтомобіля обладнаний системою штучного освітлення (фото 8), сигнально-переговорним пристроєм для зв'язку між співробітниками варту у салоні кузова та у кабіні водія, природною та механічною припливно-витяжною вентиляцією, дефлектори якої розміщені у кожній камері (фото 8), а також електричним обігрівачем салону (фото 11). Все перелічене обладнання перебуває у технічно справному стані.

На стінах камер мають захищені металевими сітками вікна для доступу природнього світла (фото 4, 8, 10). Також у спецавтомобілі наявна система штучного освітлення внутрішніх приміщень камер за допомогою електричних

ліхтарів, встановлених на даху кожної з камер, коридору та приміщення варті і захищених металевими сітками, які забезпечують комфортний світловий режим (фото 8). Увімкнення штучного освітлення здійснюється покамерно з панелі керування у приміщенні варті.

Спецавтомобіль оснащений двома вогнегасниками, один з яких знаходиться у салоні спецавтомобіля (фото 11), а інший у багажному відділенні у задній частині автомобіля (фото 12). Обидва вогнегасники мають актуальні відмітки про проходження технічного обслуговування.

Спецавтомобіль обладнаний системою відеонагляду, відеокамери якої встановлено у кожному камерному приміщенні для затриманих осіб (фото 8).

У приміщенні для варті наявний полиця для особистих речей взятих під варту осіб з двома полицями розміром 0,6х0,35 м (фото 5).

У даху фургону обладнаний аварійно-рятувальний люк прямокутної форми розміром 0,68х0,53 м та вентиляційний люк округлої форми (фото 6), які мають ущільнюючі елементи, що запобігають проникненню вологи всередину приміщення.

Спецавтомобіль оснащений двома аптечками для надання домедичної допомоги, які містять лікарські засоби з актуальними термінами придатності (фото 13-14).

Гострих та інших небезпечних предметів у кузові спецавтомобіля не виявлено.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на свободу від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України).

1. Відповідно до пунктом 32.2. Європейських пенітенціарних правил забороняється перевезення ув'язнених у недостатньо провітрюваних та освітлюваних транспортних засобах, або в умовах, які створюють для них непотрібні незручності або ображають їх гідність.

Слід зазначити, що Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у своїх рекомендаціях чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment. Transport of detainees. Factsheet, June 2018, CPT/Inf(2018)24) зазначає, що індивідуальні кабіни транспортних засобів площею менше ніж 0,6 м² не повинні використовуватися для транспортування особи, незалежно від того, як коротко воно триває. Індивідуальні кабіни площею близько 0,6 м² можна розглядати як прийнятні для коротких подорожей/ відстаней; однак

кабіни, які використовуються для довгих подорожей/ відстаней, повинні бути набагато більшими.

Так, в ході огляду спецавтомобіля встановлено, що площа одиночних камер складає 0,38 м².

Європейський суд з прав людини має сталу практику, що стосується мінімальної площі на одну людину під час перевезення у спецавтомобілях. У всіх випадках, коли площа була менш ніж 0,5 м² на одну людину, суд встановлював порушення статті 3 Європейської конвенції з прав людини (справи «Яковенко проти України» (Заява № 15825/06), «Власов проти Росії» (Заява № 78146/01), «Раджаб Магомедов проти Росії» (заява № 20933)).

11.11.2024 спецавтомобілем з Сумського СІЗО транспортувалося 3 особи, двоє осіб було доставлено до Конотопського міськрайонного суду (тривалість конвоювання понад 2 години) і одна особа – до Шосткинського міськрайонного суду (тривалість конвоювання – 4 години).

Таким чином, представниками групи НПМ констатовано, що, незалежно від покамерного розміщення утримуваних осіб, щонайменше одна особа весь шлях або частину шляху утримувалася з порушенням мінімально допустимих норм площі.

Порушення прав осіб з інвалідністю (стаття 9 Конвенції про права осіб з інвалідністю, статті 14 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод).

2. Відповідно до Конституції України та Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» та іншими законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, особи з інвалідністю в Україні володіють усією повнотою соціально-економічних, політичних, особистих прав і свобод.

Також, діяльність держави щодо таких осіб виявляється у створенні правових, економічних, політичних, соціальних, психологічних та інших умов для забезпечення їхніх прав і можливостей нарівні з іншими громадянами для участі в суспільному житті та полягає у виявленні, усуненні перепон і бар'єрів, що перешкоджають забезпеченню прав і задоволенню потреб, у тому числі стосовно доступу до об'єктів транспортної інфраструктури, дорожнього сервісу, транспорту.

Поряд з цим, представниками НПМ встановлено, що транспортний засіб, який використовується для конвоювання осіб, узятих під варту та/ або засуджених до позбавлення волі не обладнаний відповідними спеціальними засобами (підйомник або пандус для транспортних засобів, облаштування для фіксації крісел колісних для осіб з інвалідністю або автомобільне крісло, яке трансформується в інвалідне крісло тощо), що може призвести до випадків травмувань осіб з інвалідністю.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Головному управлінню Національної поліції в Сумській області:

1. при конвоюванні утримуваних осіб у спецавтомобілях забезпечити їх розміщення у камерах з дотриманням мінімальних норм площі на одну особу;
2. створити умови для безперешкодного доступу осіб з інвалідністю до спеціальних транспортних засобів для перевезення осіб, узятих під варту осіб та/або засуджених до позбавлення волі.

Додаток: фотоматеріали на 3 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

**Головний спеціаліст Відділу сприяння роботі
регіональних представництв Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради України
з прав людини**

Олександр Бурка

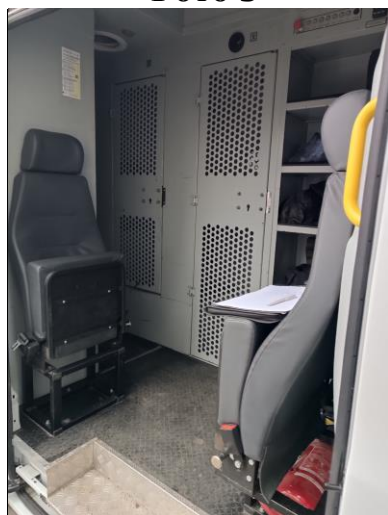
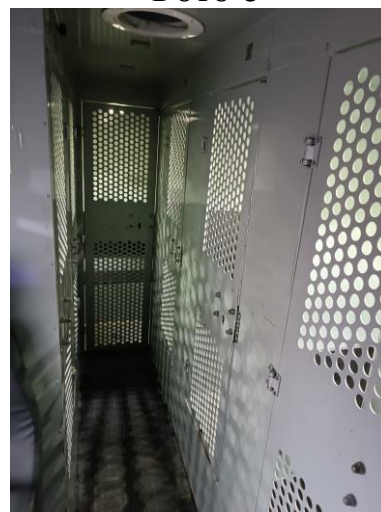
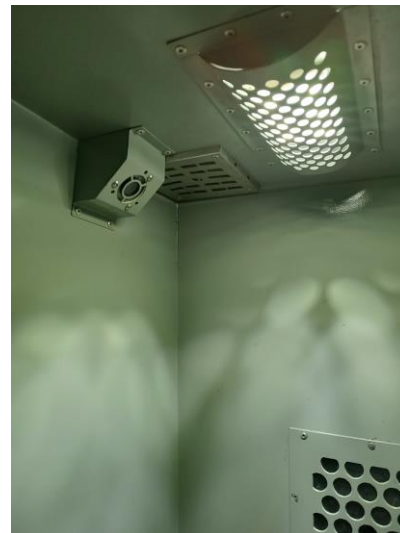
Фотоматеріали**Фото 1****Фото 2****Фото 3****Фото 4****Фото 5****Фото 6**

Фото 7**Фото 8****Фото 9****Фото 10****Фото 11****Фото 12**

Φοτο 13

ФОТО 14

